

A szociális munkások, mint a „változás ügynökei” A fenntartható szociális munka adaptációja szükségességének társadalmi okai Magyarországon

Jász Krisztina

MADÁSZSZ-konferencia
2012. október 25.

Az előadás tartalmi egységei

- ▶ Az elmozdulásra sarkalló néhány tény
- ▶ A fenntarthatóság értelmezési lehetőségei
- ▶ Szubjektív megjegyzések a hazai közpolitikai történésekről

Néhány hazai mutató

- ▶ **HDI-index:** 2006-ban a magas indexű 75 ország közül a 38. hely
- ▶ **Az életminőségi mutató** (születéskor várható élettartam, 1000 főre eső válások száma, a közösségi élet mutatója, az anyagi jóléti index, a politikai stabilitás, a klimatikus feltételek, a munkahelyi biztonság, a női egyenjogúság, a politikai szabadság) 111-es listáján a 37. hely
- ▶ **Az emberek megelégedettségét** (jólléttel kapcsolatos attitűd, az egészséghez és iskolázottsághoz való hozzáférés) tartalmazó 178 ország alkotta listán a 107. hely
- ▶ **Ökológiai lábnyom:** 3,5 ha (az átlagos világpolgáré: 2,7 ha)
 - (Forrás: Jövőkereső, 2010)

Rendszerproblémák

- ▶ **Az ökológiai gondolkodás megkésettsége**
- ▶ A környezeti ismeretek hiánya
- ▶ A fejlődés anyagi gyarapodással való azonosítása
- ▶ **A rendszerszemlélet hiánya**
- ▶ A megszerzett ismeretek csak a számonkérésig élnek
- ▶ A hosszú távú bölcsesség hiánya, a „filozofálgatás”, mint degradált műfaj
- ▶ **A következmények kezelése az okok beazonosítása és megszüntetése helyett**

A rendszerproblémák tervezési következményei

- ▶ Az ágazati érdekek primátusa
- ▶ Az intézkedések lehetőségeknek való alárendelése, szemben a szükségletekkel
- ▶ Az egységes társadalmi jövőkép hiánya

A fenntarthatóságot veszélyeztető kibeszéletlen társadalmi problémák

- ▶ Család: az „emberi vagyonnal” való gazdálkodás stratégiájának hiánya
- ▶ Népeségfogyás: a népesség összetétele miatti aggodás helyett a számokon való rágódás
- ▶ A kulturális integrációt biztosító intézmények hiánya
- ▶ Extrémén kedvezőtlen foglalkoztatottsági ráta
- ▶ A nyugdíjasok teherként való aposztrofálása
- ▶ Egymillió funkcionális analfabéta és 100.000 analfabéta állampolgár
- ▶ Leépített szociális állam
- ▶ Kedvezőtlen egészségi mutatók

Inadekvát politikai válaszok

- ▶ **A problémamegoldó magatartás dominanciája**
- ▶ A környezeti hatásvizsgálat szükséges rosszként való értelmezése
- ▶ **A fenntarthatósági és esélyegyenlőségi szempontok kiüresítése**
- ▶ A komplex fenntarthatósági szempontrendszer hiánya
- ▶ A fenntarthatóság elvének fenntartható gazdaságként való aposztrofálása
- ▶ És ami mindezeknek keretet ad: **a fenntartható társadalom iránti igény hiánya**

Az öko–szociális munka egy lehetséges értelmezése és a kialakult helyzetre adható reakciói

- ▶ A szociális munka és a fenntartható fejlődés alapcélkitűzése azonos: a szociális jóllét elérése, elősegítése
- ▶ A szociális munka a társadalmi környezetre fókuszál elsősorban, az öko–szociális alapokon nyugvó szociális munka viszont lehetőséget biztosít a társadalmi rendszerekkel kapcsolatos új típusú tudások befogadása felé

Nevezhetnénk posztmodern szociális munkának is, Nancy L. Mary nyomán...

- ▶ A konfliktuselméletekkel rokon
- ▶ A társadalmi igazságtalanság elleni küzdelem áll a fókuszban
- ▶ A társadalmi problémák magyarázatában a strukturális elemek játszanak meghatározó szerepet
- ▶ Reflexió olyan jelenségekre, mint:
 - a túlzott fogyasztás és iparosítás;
 - az emberek társadalmi dialógusokba való bevonásának hiánya;
 - a természeti erőforrások megóvásának szükségessége;
 - az emberi jogok biztosítása és
 - a demográfiai folyamatok stabilizálása. (Mary, 2008)

Mi indokolja a váltást?

- ▶ A globálissá váló társadalmi problémák megoldásában a szociális munka kevésbé találja a helyét, miközben a társadalmi jólét a világ túlélésének alapfeltételévé vált
- ▶ Az új típusú problémák esetmunkával, elavult terápiával nem kezelhetők, ezért az eszközökben is váltásra van szükség
- ▶ A mikro- és makroproblémák között a korábbinál jóval szorosabb összefüggés van
- ▶ A redukcionista szemlélet nem tartható tovább
- ▶ Az ügyfelek érdekét felülírja a fenntartók érdeke, ami ellehetetleníti az érdemi segítségnyújtást

Milyen feladatok adódnak ebből?

- ▶ Fokozottabb figyelem a társadalmi struktúrában bekövetkezett változások iránt
- ▶ A szociálpolitikai intézmények működés módjának behatóbb ismerete
- ▶ A társadalmi változások mibenlétének alaposabb tanulmányozása
- ▶ Az elme, a test, a szellem és a társadalmi-politikai környezet közötti összefüggések láthatóvá/láthatóbbá tétele
- ▶ Interaktivitás, erőteljesebb reflexivitás
- ▶ A tárgyalásos módszerek fokozottabb használata a kész, jól bejáratott rutin eljárások helyett
- ▶ A társadalmi hálózatok önszerveződésben való szerepének erősítése
- ▶ A paternalizmus iránti „rajongás” mérséklése

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

- ▶ Felhasznált irodalom:
 - Jövőkereső– A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács jelentése a magyar társadalomnak. NFFT, 2010
 - Szociális munka a fenntartható fejlődésért. (szerk.: Jász K.), PTE IGYK SZMSZI, 2011